

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

VI. évfolyam 64. szám

2002. június

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék,,”
(Vörösmarty Mihály)

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása tagszervezetei: a II., VI., IX. és XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor - hívottan és hívatlanul - mindenkit szeretettel vár a Budapest, V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe

Lapunk az interneten: www.magy-orm.axelero.hu honlapon.

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@axelero.hu

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@mail.datanet.hu

„Őrizd meg a Te népedet békében...”

„Nyájadnak jó pásztora, Szent Gergely, te vetted meg az egyház alapjait Armenia földjén, a szent apostolok fundamentumán.”

Minden évben megünnepeljük a pünkösdi utáni negyedik szombaton Világosító Szent Gergely ünnepét, hogy ezzel is emlékezzünk őseinkre, mert ez is megerősíthet hitünk megtartásában, hagyományaink megőrzésében. Ezek segítségével, belőlük fundamentumot képezve kell ellenállnunk az élet viharainak.

Dr. Sasvári László

* * *

Köllő Katalin

Csiky Gergely cifra nyomorúsága

I. rész

„A drámatörténet úgy tartja nyilván, hogy itt kezdődik a realista igényű magyar társadalmi dráma. Az általános irodalomtörténet számára pedig egészen Mikszáthig ezzel a keserűen mulatságos játékkal lép a legnagyobbat a kritikai realizmus felé a magyar irodalom” - írja *Hegedűs Géza A magyar irodalom arcképcsarnoka* című művében Csiky Gergellyel foglalkozó fejezetében, a dráma pedig, amelyre hivatkozik Hegedűs Géza a fenti mondatokban, az 1880-ban a Nemzeti Színházban bemutatott és „botrányos sikert” arató *Proletárok*. Ezzel a darabbal robbant be tulajdonképpen a színházi életbe Csiky Gergely, aki ekkor már 38 éves. Ám az idáig vezető út hősiünk amúgyis rövidre szabott életében eléggé göröngyös volt, hiszen nem csak „külső” akadályokat kellett legyőznie, hanem saját belső énjét is, amelyben érdekes kettősség lakozott: a katolikus pap szent hivatása, és a színpad iránt érzett ellenállhatatlan vágya, amely minduntalan előtört, bármennyire is próbálta elcsitítani. Az előbbire felettesei emlékeztették, előbb csak figyelmeztetőleg, hagyná abba a „festett világba” való kiruccanásait, és foglalkozzon hivatásával, majd választás elé állítva, ám egyáltalán nem megkönnyítve döntését. Az utóbbit, mármint a színpad iránt érzett vágyát, ha akarta volna sem tudta volna elnyomni, visszaszorítani, hiszen tehetségének hatalma ellenőrizhetetlenül tört fel. E kettősség között tátongó úrt kellett leküzdenie, és ez nem ment könnyen.

Csiky Gergely 1842. december 8-án született az Arad megyei Pankotán. A Csiky-család egyike a legelterjedtebb örmény családoknak, egyik őse Csiky Tivadar 1760-ban nyert magyar nemességet. A család két ágra szakadt, Gergely az Arad megyébe átszármazott ág sarja. Édesapja, Csiky János 1816-ban született Temes vármegye Fibis nevű nagyközségében, megyei főorvos, édesanyja az aradi születésű Verzár Lenke. A költő így ír édesapjáról: „Atyám orvos volt Aradon. Ő kelté bennem a színház iránti szeretetet. Írt apró színdarabokat, melyeket mi, gyermekek adtunk elő. Ezek a kis darabok ébresztették fel érdeklo-

désemet a nagy darabok iránt. Emlékszem, hogy az olvasás mesterségét is a színlapok segélyével tanul-
tam meg. ..." (Pesti Hírlap, 1883. febr. 15.) A Csiky családnak az elsőszülött Gergelyen kívül még két
gyermeke volt, Károly és Ilona. Édesapja korai halála nagyban befolyásolja a pályaválasztásban, hiszen a
már kora ifjúságától papi nevelésben részesülő Csiky belátta, hogy minél előbb édesanyja segítségére kell
legyen. Az aradi gimnázium elvégzése után a temesvári papneveldebe kerül, a gimnáziumi évek irodalmi
próbálkozásai után belemélyed a teológiai tanulmányokba, és elkezd tanulmányozni a klasszikus görög
és római irodalmat. Egyébként eminens tanuló, kitűnő nyelvérzéke van. 1861-ben az egyházmegye Buda-
pestre küldi, a központi papnevelő intézetbe. Minden bizonnyal a fővárosi levegő hatására újra feltámad-
nak irodalmi vágyai, és tevékeny részt vesz a különböző irodalmi körökben. Tanulmányai végeztével a
megyéspüspök visszarendeli, ám mivel még nem érte el a kanonikus kort, néhány hónapig a püspöki iro-
dában dolgozik, mint iktató. Miután felszentelik, Bonnáz Sándor püspök ajánlatára 1865 januárjától a bé-
csi Augustineumba kerül, a Szent-Ágostonról elnevezett felsőbb papnevelő intézetbe. Itt három évet és
nyolc hónapot tölt, és a szigorlatokra való felkészülés mellett angol és francia színműírókat tanulmányoz,
különösen Molière-t. Ebben a periódusában nincsenek irodalmi tevékenységre utaló jelek, nem ír semmit.
Kedélye általában derűs, csak időnként zavarja meg szívbaja, s kollégái szerint ilyenkor mindig hangoz-
tatta: „Meglátják, nem leszek hosszú életű!” Mivel a bécsi levegő nem tett jót egészségének, a szigorlatok
letétele után visszahívják Temesvárra. 1869-ben Tornyára helyezik segédlelkésznek, s az itt töltött hóna-
pok alatt tör fel újra a színpad iránti vágya. Tornyáról fél év múlva Temesvárra kerül helyettes tanárként a
gimnáziumba. Elbeszéléseket ír, s mivel úgy gondolja, hogy felettesei nem néznék jó szemmel, álnév
alatt, Marosi Gyulaként közli a Fővárosi Lapokban, és elkezdi fordítani is. 1874-ben a budapesti egyetem
teológiai fakultásához folyamodik katedráért, ám annak ellenére, hogy eddigi egyházi tevékenysége nagy
elismerésnek örvend, elutasítják. Erről így ír egy tanár kollegájának: „... Ha ezt a mellékelt ívet közölné
(itt egy egyházi lapra való előfizetési felhívásról van szó, amelyet ő szerkeszt), jól tenné. Különben ünne-
pélyesen ígérem, hogy ez lesz utolsó merényletem a közbátorság ellen. Ha nem lesz 300 előfizetőm, meg
sem indítom ... Hadi lábba való állásunk óta számos és ünnepélyes bukáson mentem keresztül. Legneve-
zetesebb és legeclatansabb volt ezek között az utolsó egyetemi tanárság, melyre nagy dísszel folyamod-
tam, s még a candidatióba sem jöttem bele. Többi bukásaim holmi színdarabokkal s más ily haszontalan-
ságokkal vannak összekötésben.

Gyakran énekelem a Marseillaiset, megfelelő zongorakíséret mellett..."

Csiky Gergely többször is említette, hogy talán nem lépett volna ki az egyházi rendből, ha püspöke ké-
nyelmesebb munkakörbe helyezte volna. Temesvári élete aránylag csendes, nem jár társaságba, viszont
egyetlen szórakozása a színház, s nyilván nagy feltűnést kelt e szokása. Anyagi helyzete sem rózsás, erről
tanúskodik egy barátjához írott levele is: „... A 'Népújság' érdemdús szerkesztője nemrég levélben arra
kért fel, hogy küldjem el neki arcképemet, miután a kath. journalisták albumát akarja magának összeállí-
tani.... Legyen szíves (a szerkesztő) úrnak megmondani, hogy arcképpemmel nem szolgálhatok, mert még
mindeddig, (30 éves koromig) nem vittem annyira, hogy lefotografiroztassam magamat. Talán emlékszik
még bécsi együttlétünkökből, hogy mindég szándékomban volt ez s számtalanszor kijelentettem, hogy az el-
ső felesleges öt forintot erre fogom fordítani; de ezt a felesleges öt forintot még most is hiába várom..."
Ugyanebben a levélben bevallja, hogy *nem tud a természet ellen küzdeni*, és megírja, hogy regényt ír
„*Bánvári páholj*” címmel, amelyről végül is kiderül, hogy „Vad ember” cím alatt jelent meg, Barlanghy
Bencze néven. Ezen kívül két kötetnyi elbeszélése is megjelenik *Az életből*, és *Fényképek* címmel. 1874
nyarán írja meg *Jóslat* című mesedramáját, amelyet beküld a Teleki-pályázatra. „Az akadémia éppen ek-
kor tűzött ki díjat - írja egy visszaemlékezésében - beküldtem. Az eredmény kihirdetése előtt két nappal
egy újságot olvastam. Egy, a Teleki-pályázatról szóló cikk panaszkodott, hogy annyi rossz darab érkezett
be. A cikk végén egy darab címét öreg betűkkel láttam kinyomatva. Olvastam a címet: nem az én dara-
bom címe volt. Haragosan dobtam félre az újságot. Egy idő múlva nyugodtabb lettem. Egészen akartam
olvasni halálítéletemet. Még egyszer elolvastam az újságot s láttam, hogy a „Jóslat” első helyen van ajánl-
va ... Gyorsan egy pohár vizet ittam, mert féltem, hogy szélhűdés ér. Első gondom az volt, hogy harminc
forintot szerezzek, s Budapestre utazzam, hogy elhozzam a száz aranyat. Ott voltam a gyűlésen, melyen
kihirdették dicsőségemet. Száz Károly volt az előadó. Annyira bírálta díjkoszorúzott munkámat, hogy azt
hittem: száz arany helyett huszonöt botot kapok. Jóslatom a rossz darabok között a legkevésbé rossz», én
kontár vagyok s több ilyen hízelgés. És mégis négy év múlva már magam is tagja voltam az akadémiának
s a legközelebbi Teleki-pályázaton előadó ..."

Azt már végképp nem merete hinni, hogy a Jóslat színpadra is kerül, ám rövid idő alatt erre is sor került, hiszen Szigligeti Ede, a Nemzeti Színház akkori igazgatója szinte nagyítóval kereste azt a magyar drámaíró, aki eredeti darabot ír. S bár az akadémia nem tartotta jónak, Szigligeti nagyon is bátran felvállalta a bemutatását. A Jóslat elég szép sikert aratott, (huszonkétszer került színre) s az akadémiával ellentétben, a sajtó felfedezte Csikyben a „nem mindennapi tehetséget”. Szigligeti, tapasztalt színházi ember lévén, nagy mértékben hozzájárult a sikerhez, hiszen kivételes gonddal figyelt az előadásra. Felbuzdulva a Jóslat sikerén, néhány hónappal később ismét pályázik a Teleki-díjra, *Janus* című tragédiájával, amelyben, elhagyva a mese világát, a pogányság és a kereszténység közötti küzdelmek területére kalandozik. Ismét ő kapja a száz arany pályadíjat, s darabja szintén a Nemzeti színpadára kerül 1877. október 15-én. 1878-ban súlyos beteg lesz, az aradi szülői házában fekszik hosszú ideig, ahol édesanyja és testvére ápolja. Itt kapja a nagy hírt: *Ellenállhatatlan* című darabjával elnyerte az akadémia legnagyobb jutalmát, a 400 aranyos Karácsonyi díjat. Ettől egyből talpra áll, s visszamegy Temesvárra, majd Pestre utazik. Az *Ellenállhatatlan* premierjére 1878. október 11-én kerül sor, de mindössze ötször játszik. A darab bemutatója előtt egy héttel, tanítás közben elájul, majd betegsége hivatkozva fél év szabadságot kér a püspöki hivataltól, és Budapestre költözik. Ugyanezen év decemberében Párizsba utazik, itt éri a hír, hogy a Kisfaludy Társaság tagjává választották, Horváth Mihály megüresedett helyére. És újabb Teleki-díj, a *Bizalmatlan* című vígjátékáért. Tulajdonképpen ez a darab készíti elő a *Proletárokat*. Minden átmenet nélkül szakít eddigi stílusával, mondanivalójával, és teljes egészében a magyar társadalom felé fordul. Ő teremti meg az új drámatípust, a realista társadalmi drámát.

(folytatjuk)

* * *

Egy erdélyi örmény közmondás és költészeti kapcsolata

A közmondás értelme magyarul: Van ember ki ezerrel ér fel - és van ember, ki egygyel sem ér fel. Ez az erdélyi örmények által használt nyelven, átírva latin betűkkel, így hangzik:

Gá márt vov g'ázse házár, - u gá márt, vov megmén ál csh' ázse.

A közmondás érdekessége, hogy Hovhannesz Erzinkaci örmény költőnek, aki 1230-ban született és 1293-ban halt meg, van egy rövid verse, amelynek ugyanez az alap gondolata. Lothár László műfordításában ez így hangzik:

*Van ember, aki egymaga ezret ér,
s van ezer más, aki egyet sem ér.
És az, aki egymaga ezret ér -
hülyék szemében garast sem ér.*

Kérdés, vajon a 13-ik századi költő a nép ajkán általánosan ismert közmondást teljesítette ki a versben, vagy éppen fordítva: a költő által frappánsan megfogalmazott gondolat alakult át népi közmondássá? Az irodalom- és kultúrtörténetben mindkettőre akad példa.

* * *

Lapzártakor érkezett

Egy per - és az ítélet

A Pesti Központi Kerületi Bíróság I. fokon ítéletet hozott az Országos Örmény Önkormányzat felperes által az Erdélyi Örmény Gyökerek Szerkesztősége alperes ellen sajtó helyreigazítás iránt indított perében. Az alábbiakban közöljük - kivonatossan - a nem jogerős ítéletet.

- Szerkesztőség -

Országos Örmény Önkormányzat (1055 Bp. Deák F. u. 17.) felperesnek Erdélyi Örmény Gyökerek Szerkesztősége (1015 Bp. Donáti u.7/a.) alperes ellen sajtó-helyreigazítás iránt indított perében meghozta az alábbi

ÍTÉLETET:

Kötelezi a bíróság alperest, hogy a jogerős ítélet kézhezvételét követő 8 napon belül az „Erdélyi Örmény Gyökerek” című lap legközelebbi számában ugyanazon a helyen, ugyanazon módon az alábbi helyreigazítást tegye közzé:

Az Erdélyi Örmény Gyökerek című lap 2002. márciusi számának „Az örmények és a pénz - milyen örmények és milyen pénz ?” című cikkében valótlanul állítottuk, hogy az Országos Örmény Önkormányzatban egyáltalán nincs szervezett tevékenység.

Fentieket meghaladó részében a bíróság felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a bíróság felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg alperes kiadójának **5.150.- Ft** (Ötezer-egyszázötven forint) perköltséget.

INDOKOLÁS:

A perben a bíróság a következő tényállást állapította meg:

Az Erdélyi Örmény Gyökerek című kiadvány 2002. márciusi számának „Az örmények és a pénz - milyen örmények és milyen pénz?” című cikkében az alábbiak jelentek meg:

„a testület (ti.: Az Országos Örmény Önkormányzat) például nem tudott elszámolni az 1996-ban egyszeri állami vagyonjuttatásként kapott részvényekkel.”

„hiányzik-e az a tízmillió, amelyet nem találnak.”

„de kik ezek az örmények, akik tíz milliót kézen-közön elhánynak?”

„ valami nincs, nagyon nincs rendben az Országos Örmény Önkormányzat működése körül”

„mit és kiket képviselnek az elnökségben túlsúlyban lévő Szovjetunióból betelepült örmények, csak nem az elnök úr bebetonozását és magyar-örmény ellenes határozatainak biztosítását? ”

„Egyáltalában szervezett tevékenység nincsen ” (ti. az Országos Örmény Önkormányzaton belül)

„Hiszen az évszázadok óta itt élő) örmény gyökerű magyarok a történelmi örménység jó nevét piszkítják be azok, akik mindent kisajátítva, mint „az örmények szerepelnek;”

„s aki ma nem tud tíz millió forinttal (közpénzzel) elszámolni (ti. az Országos Örmény Önkormányzat elnöke)”

„A most elszámolni nem tudó országos elnök, Avanesian Alex volt.”

„Egy szaros tehén bepiszkolja az egész csordát!” (erdélyi-örmény közmondás)

A kereset **túlnyomórészt nem alapos.**

A bíróság a becsatolt iratokból megállapította, hogy felperes a keresetindítás előfeltételül megszabott törvényes határidőket megtartotta, ezért érdemben foglalkozott a keresettel.

A **Ptk. 79. § (1)** bekezdése szerint, ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió, vagy filmhíradó valótlan tényről közöl, vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel - a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül - követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyikből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállása valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a való tények (helyreigazítás).

A Legfelsőbb Bíróság **Pk. 14.** sz. állásfoglalása szerint a kifogásolt közlemény tényállításának valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani.

ad 1,2,3,8,9,10.

A bíróság az 1., 2., 3., 8., 9. 10. sz. alatt kifogásolt szövegrészeket, miután ezen szövegrészek ugyanazon tárgyra vonatkoztak, vagyis arra, hogy az Országos Örmény Önkormányzat, illetve annak elnöke nem tudott elszámolni a 10 millió Ft-os egyszeri vagyонjuttatással, amelyet 1996-ban részvények formájában kapott, ugyanazon körben értékelte.

A **Pp. 164. § (1)** bekezdése, illetve a **PK. 14.** állásfoglalás alapján alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a cikk ezen részletei nem állítottak valótlan.

A becsatolt iratokkal alperesek megfelelően bizonyították, hogy ezen állításuk nem volt valótlan.

A bíróság e körben kiemelt súllyal értékelte az Állami Számvevőszék alperesek által becsatolt jelentését az Országos Örmény Önkormányzat pénzügyi és gazdasági tevékenységének vizsgálatáról.

Ez a jelentés közokirat formájában értékeli az Országos Önkormányzat pénzügyi, gazdasági tevékenységét, beleértve az egyszeri vagyонjuttatás sorsát is. Ezen jelentés többek között az alábbi megállapításokat teszi:

a/ **Az egyszeri vagyонjuttatásból származó többletforrások valós nagyságrendjét és felhasználását nem lehetett nyomon követni**, a rendkívül súlyos pénzügyi és számviteli szabálytalanságok miatt,

b/ A rendelkezésre álló információkból **nem lehetett megállapítani, hogy az egyszeri vagyонjuttatás felhasználása hogyan szolgálta az önkormányzat működését, az örmény kisebbségi célok megvalósítását.**

c/ **Könyvvezetési és beszámoló készítési kötelezettségének az önkormányzat az előző vizsgálatot követően 1999-ig nem tett eleget.**

d/ **Az önkormányzat pénzkezelése szabálytalan.**

e/ **A gazdálkodási fegyelem súlyos megsértése miatt az önkormányzat elnökének felelősségét is felvetettük.**

f/ Az egyszeri vagyонjuttatásként kapott részvények hasznosításával kapcsolatban a vizsgált időszak 1999-2000. év mérlegadatai részvényt, vagy értékpapírt nem tartalmaznak,

g/ **A főkönyvi számlákon értékpapír eladásra, illetve vételre utaló gazdasági eseményt nem rögzítettek.**

h/ A vizsgált időszakot megelőző években 1996-1998-ban az önkormányzatnál könyvvezetés nem történt, ezáltal beszámoló készítési kötelezettségének sem tett eleget, (az Országos Örmény Önkormányzat elnökének erre vonatkozó nyilatkozata nem felel meg a számvitelről szóló 1994. évi XVIII. tv-ben foglaltaknak. Emiatt a fentiek alapján az elnök felelős.

i/ Az előző, 1997. évi, a jelenlegivel azonos témájú számvevőszéki vizsgálat jelentése szerint a vagyонjuttatásként kapott MOL-részvényeket értékesítették 29.767.000.-Ft-ért, és diszkont kincstárjegyeket vásároltak, amelynek hasznosításáról az Országos Örmény Önkormányzat elnökének nyilatkozatát az 5. sz. melléklet tartalmazza. **A tételek összege sem a fenti értékkel, sem a nyilatkozatban megjelölt összeggel nem egyezik meg. A nyilatkozat nem megalapozott,**

j/ **A felhasználás egyes tételei, megállapodásokkal, számlákkal és egyéb bizonylatokkal nincsenek alátámasztva.**

k/ A folyamatos könyvvezetés hiánya miatt az önkormányzat bevétele és kiadása - ezen belül a vagyont megtestesítő értékpapír felhasználása az ellenőrzés számára nem volt nyomon követhető.

Ez a vagyoni helyzet áttekintését, illetve ellenőrzését részben megghiúsította, illetve megnehezítette.

l/ **A vagyonvesztés értéke valószínűsíthetően az előző számvevőszéki jelentésben megállapított értéknek 29.767.000.- Ft-nak felel meg."**

A bíróság álláspontja szerint a közpénzekkel történő elszámolás körében szigorúan és szűken értelmezhető csak a vonatkozó törvények, illetve számviteli jogszabályok alkalmazásának kötelezettsége.

Ebből kiindulva az ÁSZ jelentésből megállapítható volt, hogy elszámolási kötelezettségének az Országos Örmény Önkormányzat a hatályos jogszabályoknak megfelelően nem tett eleget.

Ezen körben a bíróság nem találta elfogadhatónak a felperesi elnök által tett írásbeli nyilatkozatokat, miután ezek semmiféle okirattal, bizonylattal, számlával alátámasztásra nem kerültek.

A felperes által beterjesztett elszámolás önmagában is ellentmondásos volt, egyrészt nem merítette ki a vagyonjuttatásként kapott részvények **teljes ellenértékét**, másfelől pedig alperes által bizonyítottan olyan szervezeteket vont be felperes a vagyonfelhasználás körébe, amelyek az adott időszakban semmilyen formában hivatalosan nem léteztek. (Örmény Egyház, Örmények Egyházközsége)

A hivatkozott számvevőszéki jelentés alapján az elszámolás nem történt meg, ezzel egyenértékű az a számvevőszéki kijelentés, miszerint „*olyan súlyos, számviteli törvénnyel kapcsolatos, illetve elszámolási szabálytalanságok derültek fényre, amelyek megghiúsították az egyszeri vagyonjuttatás nyomon követését*”, így tulajdonképpen az azzal való elszámolást.

A közpénzekkel való elszámolás csak azon esetben tekinthető teljesítettnek, ha az minden szempontból megfelel a vonatkozó és hatályos számviteli és egyéb jogszabályoknak. Ebben az esetben pedig felperesi önkormányzat részéről ezen feltételek nem teljesültek.

Mindezek alapján a bíróság a kereset 1., 2., 3., 8., 9., 10. pontját nem találta megalapozottnak.

ad 4.,5.,7.

Ezekre a pontokra nézve a bíróság megállapította, hogy ezen kijelentésekkel a cikk írói véleményeket fogalmaztak meg a felperesi kisebbségi önkormányzat működésével kapcsolatosan.

Az, hogy valami rendben van, vagy nincs rendben, mindig relatív állapot, mindig az értékelő személy helyzetétől, értékrendjétől, hovatartozásától függ. Egyértelműen az értékalkotás kategóriájába tartozik, erre nézve pedig helyreigazításnak helye nincs.

A bíróság ezért ezen pontok vonatkozásában is megalapozatlannak találta a keresetet.

Természetesen, amennyiben ezen vélemények sértik felperes személyiségi jogait, illetve neki egyéb módon sérelmet, vagy hátrányt okoztak, úgy módja és lehetősége van felperesnek ezzel kapcsolatos igényét más jogalapot megjelölve érvényesíteni.

ad 6.

A kereseti kérelem e pontjára nézve szintén alperest terhelte annak bizonyítása, hogy semmiféle szervezett tevékenység nincs a felperesi önkormányzaton belül.

Ezen tényeket pedig alperes a per során nem bizonyította, így erre a pontra nézve a felperesi keresetet a bíróság megalapozottnak találta.

Az örmény közmondás közreadásával a bíróság álláspontja szerint közmondásba burkolt véleményt fogalmaztak meg a cikkírók a felperesi önkormányzatról, bár ez a vélemény kétségtelenül negatív volt. Véleményre nézve helyreigazításnak nincs helye, így erre a pontra nézve szintén nem találta a bíróság megalapozottnak a felperesi keresetet, (ld. még 4.-5.-7. pontban leírtakat)

* * *

Tájékoztató a Magyarigazolvány átvételéről

A kérelem beadása helyén a kérelmezőnek meg kellett jelölnie az igazolvány tervezett átvételi helyét. Amennyiben Budapesten kérte az átvételt a kérelmező, így az igazolványt a

Budapest Főváros Közigazgatási Hivatala
(1056 Budapest Váci u. 62-64., telefon: 36-1-/317-5343)

földszintjén lehet átvenni. Az igazolvány elkészüléséről és átvételéről értesítést nem küldenek. A kérelem beadásának helyén lehet a számítógépes rendszeren keresztül érdeklődni az igazolvány elkészültéről.

Az igazolványt meghatalmazással is át lehet venni, amelynek formai kelléke: az igazolványt kérelmező az igazolvány átvételére jogosítja fel a meghatalmazott személyt, akinek neve, lakcíme és igazolványszáma is legyen feltüntetve. Szerepeljen a meghatalmazásban a meghatalmazó neve, személyi adatai: születési év, hó, nap, anyja neve, leánykori neve, igazolvány száma és lakcíme is, valamint az aláírása. A meghatalmazáson 2 tanú olvasható neve, lakcíme, igazolvány száma és aláírása is szükséges.

Egy meghatalmazott több igazolványt is átvehet.

Az igazolványok átvételi ideje:

hétfőn, szerdán 8,30-16 óráig
pénteken 8,30-11 óráig.

Ha valaki 8-10 meghatalmazással, illetve ennél többel rendelkezik az igazolványok átvételére, akkor 2-3 nappal a tervezett átvétel előtt (miután meggyőződött, hogy készen vannak-e) faxon (00-36-1/266-5841) le kell adni a magyar igazolványt kérelmezők listáját (név, születési év, hó, nap, anyja neve, valamint - amennyiben tudja - az igazolvány száma és a meghatalmazott nevét, lakcímét). Az ilyen módon lejelentett igazolványokat csoportosan kedden és csütörtökön délelőtt lehet átvenni.

A fenti információkat Rostás Ilona osztályvezető tájékoztatása alapján összeállította

dr. Issekutz Sarolta

* * *

Június 3-án, a háromnapos Nagyszalontai Napok zárórendezvénye egy Bocskai István emlékkonferencia volt. A jeles előadók közül hárman Kolozsvárt képviselték: dr. Egyed Ákos, akadémikus, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke, dr. Tonk Sándor, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektora, valamint Sebesi Karen Attila, a MÖRSZ elnöke.

* * *

A Szentföld békéjéért

„Őrizd meg a Te népedet békében... a Te drága Kereszted árnyékában...”

Az alábbi hozzászólás elhangzott 2002. május 19-én, pünkösdvasárnap, a Budapest IX. kerületében levő, Haller téri templomban tartott ökumenikus istentiszteleten, melyet a Szentföld békéjéért rendezett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Arab Tanszéke.

A mottóként választott mondat egy papi ima kezdő szavai, ezt az imát a pap az örmény szertartású szent liturgia (mise) végén levő áldozás előtt mondja. Mi is ad alkalmat most e szavakkal bevezetett hozzászólásom elmondásához? - Képeket szeretnék felidézni!

Az elmúlt hetekben sokszor szerepelt a tv-híradókban a betlehemi születés-bazilika, s e felvételeken lehetett látni hegyes csuklyás szerzeteseket: örmény szerzeteseket.

Az örmények ott vannak a Szentföldön. Úgy is, mint nemzet, úgy is mint egyház. Az előbbihez: Jeruzsálem óvárosának négy negyede közül az egyik az örmény negyed, s itt van az örmény nemzeti egyház egyik patriarkátusának is a székhelye.

Nemzetről is beszélek, meg egyházzal is.

Az örmény nemzet őshazája a kis-ázsiai Ararát hegynél van, annál a hegynél, ahol a Biblia szerint Noé bárkája a vízözön után megállt. Az ország nagysága az idők folyamán változott, a mai független Örményország elég kicsiny. Hegyes és sziklás táj. Bár ősi kultúrájú a nép, megélhetése miatt vándorlásra kényszerült az évezredek folyamán. Az örményeknek magas fokú műveltségük mellett sok jó tulajdonságuk van, bárhová is kerültek, érvényesültek, beilleszkedtek. S az ilyen embereknek nagyon sok irigység is akad, akik azután ellenük fordulnak és üldözik őket. Ezek az üldözések is szerepet játszottak a messzire való vándorlásokban.

Hadd szóljak az örmény egyházzal, melynek történelme szorosán összefonódott a nemzet történetével.

A hagyomány szerint örmény földön már Tamás és Bertalan apostolok térítettek, de az örmény egyház megteremtője Világosító Szent Gergely püspök (mh. 324), aki hosszú, vértanúsággal felérő évek után megtérítette az örmény királyt (298), aki ezután a kereszténységet, elsőként a világon, államvallássá tette (kb. 302). Az örmény egyház örmény szertartással a keleti egyházak egyike. Nemzeti egyház. A mai egyházszervezet a következő:

1. Az ecsmiadzini katolikátus = általános főpásztorság. Az egyházfő neve: katolikosz = általános főpásztor. A főpápok sora Világosító Szent Gergelyig megy vissza. Az örményországi hívek mind idetartoznak.

2. A kilikiai katolikátus, melynek egykori székhelye Szisz volt, ma a katolikosz Libanonban él. Szíria, Libanon stb. örményei tartoznak ide.

3. A már említett jeruzsálemi patriarkátus.

4. A konstantinápolyi patriarkátus. A törökországi örmények tartoznak ide, ám nagyon kevesen vannak a sok üldözés következtében. A legnagyobb arányú az 1915-ös, melynek másfél milliónyi áldozata volt. Örölk emlékezünk meg minden évben április végén.

Az emigráció folytán nagyon sokan élnek szórványban szerte a világon, nincs olyan ország a földön, ahol nem volnának örmények. A világ örménységét 4-5 millióra becsülhetjük. Sokan asszimilálódnak a befogadó ország népéhez, de sajátos örmény identitásukat megőrzik, származásukra büszkék.

Amint más keleti szertartásúak között, úgy az örmények körében is vannak katolikusok. Az idők folyamán egyes egyházrészek unióra léptek Rómával. Felvették a katolikus hitvallást, de megtartották az örmény szertartást és hagyományokat.

Az első ilyen egyesülés 1635-ben az akkor lengyelországi - ma ukrainai - Lembergben történt. Itt az 1300-as évek óta éltek örmények. (Meg kell jegyezni, hogy az örmények már korábban is kerestek kapcsolatokat Rómával!) A lemergi örmény katolikus érsekség gyakorlatilag a II. világháború végéig állott fenn. Sorsukat az pecsételte meg, hogy a hívek módosabb, polgárosult réteget alkottak, s nem illettek bele az akkor kialakult politikai rendszerbe.

A XVIII. század folyamán a Közel-Keleten is létesült örmény katolikus patriarkátus, ma a pátriárka Libanonban él. Az uniós munkában jelentős szerepe volt a Mechitar apát által alapított mechitarista szerzetesrendnek, bár nekik is menekülniük kellett, ezért alakultak meg kolostoraik Velencében, majd Bécsben.

A magyarság már a vándorlása folyamán kapcsolatba került az örményekkel. Egyes korai templomainkon örmény építészeti jelleg fedezhető fel (pl. Tarnaszentmária), tudunk arról is, hogy az Árpád-korban Esztergomban volt egy örmény negyed.

Magyarországon azonban elsősorban Erdélybe költöztek a XVII. századtól örmények. Moldvából jöttek, s a többség innen is az üldöztetés elől menekült: görögkeletivé akarták őket tenni. Apafi Mihály fejedelem fogadta be őket (1672) és az 1680-as években az erdélyi örmények is unióra léptek a katolikus egyházzal. Négy örmény egyházközség alakult: Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyószentmiklós, Csikszépvíz. Sokan költöztek a mai Magyarország területére is, Budapesten - egyes adatok szerint - 1922 óta van örmény katolikus egyházi közösség. (Érkeztek páran az 1915-ös üldözések után is, meg az elmúlt évtizedekben is örmény nemzetiségűek.) Az örmény származású magyarok (másként magyarörmények vagy örménymagyarok) kb. 10-15 ezren vannak, egymással kapcsolatot tartanak. Ma már kisebb részük tartozik az örmény katolikus közösséghez, melynek ellátása részben a bécsi mechitarista kolostorból történik, részben egy dominikánus atya végez - szentszéki engedély alapján - örmény szertartású liturgiát a XI. kerületben, az Orlay utca 6. szám alatt levő örménykatolikus kápolnában, melynek védszentjei Világosító Szent Gergely és - mintegy az üldözésekre is emlékeztetve - a Fogolykiváltó Boldogasszony.

Dr. Sasvári László

* * *

Dr. Benedek Tibor egyetemi tanár emlékére

2002. április 3-án hosszas betegség után dr. Benedek Tibor egyetemi tanár, nyugdíjas baleseti ortopéd sebész, osztályvezető főorvos visszaadta lelkét a Teremtőnek.

Benedek tanár úr életének egyik meghatározó része a munka volt, és ehhez a szokásához hű maradt, amíg egészsége engedte. Az elsők között érkezett és az utolsók közt távozott szeretett Osztályáról, még nyugdíjas éveiben is.

Orvosi diplomáját 1943-ban szerezte meg a Pázmány Péter Tudomány Egyetem Orvosi Karán. Ezt követően a Baross utcai II. sz. Sebészeti Klinikán kezdte meg orvosi működését. Részt vett katonarvosként a II. Világháborúban, majd Budapest ostroma alatt vállalt kötelességét a klinikán végig önfeláldozó módon teljesítette. Élete végéig büszke volt arra az oklevélre, amellyel 1946-ban az Egyetem Tanácsa, az egyetem működése érdekében végzett lelkes, életét kockára tevő munkásságáért kitüntette. A háború után Bakay Lajos professzor úr mellett sajátította el a sebészetet, Simon Lajos tanár úr mellett az ortopédia tudományát. Ezt követően került az Orvostovábbképző Intézet Baleseti Osztályára, kezdetben adjunktusi, majd osztályvezető főorvosi beosztásban. Az Orvostovábbképző Intézet átszervezése révén egyetemi docensi kinevezése után került az Országos Traumatológiai Intézetbe osztályvezetőnek. 1972-ben kapta a megbízást, hogy az Uzsoki Kórház Mexikói úti részlegén, a volt Nyomorék Gyermek Otthonából a korszerű követelményeknek megfelelő Ortopéd-Traumatológiai Osztályt alakítson ki. Benedek tanár úr korszerűsítve az épületet, lehetővé tette, hogy 1973-tól az Uzsoki utcai Kórház Ortopéd-Traumatológiai Osztálya új intézményként részt vállalhasson a főváros túlszűfolt haleseti felvételes ügyeleti ellátásában. Töretlen aktivitással, nagy munkabírással 1986-ban bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig vezette és irányította az osztályt. Idejét, erejét nem kímélve rendszeresen részt vett a felvételes ügyeletekben, azokat személyesen irányította, ha szükség volt rá, a komplikáltabb műtéteket saját maga végezte.

Dr. Benedek Tibor tanár úr munkássága során az ortopédia és traumatológia magas szintű együttes művelésének megszemélyesítője, egyik példaképe volt. Sebész, ortopéd, valamint traumatológus szakorvosként munkásságával azt bizonyította, hogy a két szakterület mind szakmai, mind gazdasági szempontból előnyösen belefér egy osztály keretébe. Munkásságának elismerését jelentette, hogy évtizedekig volt a Magyar Traumatológus Társaság, valamint a Magyar Ortopéd Társaság elnökségének, illetve vezetőségének, valamint mind a két társaság Szakmai Kollégiumának tagja. Több mint 10 évig volt a fővárosi ortopéd szakfelügyelő főorvosa. Tagja volt az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága szakértői gárdájának.

Több fővárosi ill. állami kitüntetés jelezte munkájának elismerését.

A klinikai betegellátás gyakorlatának és eredményeinek igényes elemzése készítette tudományos munkásságra. Számos szakmai, tudományos közleménye jelent meg, hazai és nemzetközi fórumokon egyaránt tartott előadásokat.

Benedek Tibor életében három dolgot tartott fontosnak, és ezek egyike volt csupán szakmai munkássága. Hasonló jelentőséget kapott napi elfoglaltságában a betegeiről való gondoskodás. Szerette a hozzá forduló, segítségre váró betegeket! Mindent megtett azért, hogy erre a bizalomra rászolgáljon. Aprólékos gondossággal vizsgálta, és kezelte azokat, akik rábízta sorsukat, gyógyulásukat. Tanítványai, kollégái a mai napig példaként emlegetik azokat a precízen kitöltött, mindenre figyelő kartotékokat, amelyeket pácienseiről vezetett.

Természetesen betegek is megéreztek, felismerték önzetlen segítőkész természetét, kiváló szakmai tudását, és ezért érthető volt, hogy rendelője előtt reggeltől estig nem fogytak el a várakozók. Jellemző volt mentalitására, hogy egész napos munka után, még ő szállította haza utolsó betegeit, ha úgy érezte, hogy a rendelési idő akaratán kívül kissé kitolódott.

A legfontosabb azonban a család volt Benedek tanár úr - Tibor bácsi, sokunk számára Tibor - életében. Élete párja, felesége, leánya Kati, és idősödő éveiben a fényt jelentő unokája, Áron töltötte be, tette teljesé az életét. Mi - barátai és kollégái, - akikkel utolsó éveiben talán a legtöbb időt töltötte, ismerhettük meg azt a mindent felülmúló szeretetet, amivel családját körülvette. Baráti beszélgetések során - bármilyen témáról is kezdődött a diskurzus - előbb-utóbb a családra, a közös utazásokra, nyaralásokra, sítúrákra terelődött a szó. A hétvégi programok középpontjában rendszerint a rajongásig szeretett unoka, Áron körüli ténykedés, szervezkedés szerepelt, amelyről nagy örömmel számolt be barátainak.

Alig három éve, hogy 80-ik születésnapját ünnepeltük. Nem gondoltuk, hogy ilyen hamar eltávozik közülünk! Igaz, nem hagyott itt bennünket, hiszen tisztelt, szeretett személyisége, egyénisége továbbra is köztünk marad, emlékét megőrizzük, csupán halhatatlan lelke tért vissza Teremtőjéhez!

2002. május 27.

Dr. Sükösd László

* * *

Dr. Sasi Nagy István (1919-2002)

Ismét elment egy a nagy öregek közül. Március 5-én, életének 83. évében elhunyt dr. Sasi Nagy István, egyesületünk alapító tagja. Személyében olyan gépészmérnököt veszítettünk, aki szemtanúja, részese, nem egyszer szenvedő alanya volt történelmünk viharos, fordulatos évtizedeinek.

Tagtársunk Kolozsváron született 1919. június 7-én. Édesapja, dr. Sasi Nagy László államvasúti felügyelő, apai nagyapja pedig Alsó-borsod református esperese volt. Anyai ágon erdélyi magyarörmény család sarja. Anyai nagyapja Betegh Bálint sepsiszentgyörgyi gyógyszerész. Anyai nagyanyja Czetz Mária annak a Czetz János tábornoknak volt az unokatestvére, aki Bem seregében harcolt 1948-ban, majd elkerülve az aradi bitót, Argentínába emigrált és ott is fényes karriert futott be.

Nem is lehetett más életútja dr. Sasi Nagy Istvánnak, mint átjönni Magyarországra. A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gépészmérnöki kar hallgatója lett. Egyetemi tanulmányaival párhuzamosan, mint oly sok társa, ő is dolgozott, mégpedig a Haditechnikai Intézetben (ez akkor a Műegyetem közelében volt). A háború az ő életébe is beleszólt. A Műegyetem hallgatóit 1944 végén Nyugatra vezényelték. Csak 1945-ben tudott hazatérni. Sokunknak mutogatta azt a vasúti menetlevelet, amelyben a hazatelepülők neve mellett a vagonszám és egyéb adatok voltak feltüntetve. Tanulmányait hazatérte után fejezte be, okleveles gépészmérnök lett.

A Csepel Művek Szerszámgyárában kezdett dolgozni, ahol szerszám-konstruktorként fogazószerszámokat és lefejtőmarókat tervezett. Később e témakörben szerzett műszaki doktori címet, miután 1951-ben

a BME Gépgyártás és Szerszámgép Tanszék adjunktusa lett. 1960-ban az oktatási miniszter, illetve a BME helyettes rektora a Csepelre kihelyezett esti tagozat vezetőjévé nevezte ki dékánhelyettesi címmel. Tanított a Bánki Donát Műszaki Főiskolán is. Amikor egyetemi docensként 1977-ben nyugdíjba vonult, kollégái nagy szeretettel búcsúztatták.

Műszaki irodalmi tevékenysége széles körű. Írt 15 könyvet, 11 egyetemi jegyzetet és 18 folyóiratcikket. Készített három oktatófilmet. Szolgálati szabadalmainak száma kettő. Műegyetemi előadásain kívül számos előadást, előadásorozatot is tartott.

Egyesületünk alapító tagjaként a Forgácsoló Szakosztályban, majd a Gyártóeszközigazgatási Központi Szakosztályban tevékenykedett. Ez utóbbinak elnöke, majd tiszteletbeli elnöke lett. Munkáját szakmai közösségünk Egyesület Érem (1975), majd Tiszteleti tag (1993) kitüntetéssel ismerte el és megkapta a GTE Alapító, Egyesületi Érmét is.

Dr. Sasi Nagy Istvánt kollégái, barátai tanítványai szerették, becsülték. Személyében csendben, szerényen dolgozó, kiváló gépészmérnököt búcsúztattunk. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Csizmadia Károly

* * *

Halottaink

Fejér Ákos

Nyugalmazott tornatanár

Életének 74., példás és boldog házasságának 48. évében, 2002. május 10.-én szerető szíve utolsót dobant. Drága halottunktól május 15.-én, 13,00 órakor búcsúzunk a sepsiszentgyörgyi központi katolikus temető ravatalozójában. Temetése Csíkszeredában a régi temetőben lesz 16,00 órakor. Egész életét az ifjú nemzedék nevelésének szentelte, munkásságát a szülőföld és népének becsületes, hűséges szolgálata hatotta át.

Családodhoz való példás, mélységes ragaszkodásod, munkaszereteted, kötelességtudatod, tanítványaid és embertársaid iránti tiszteleted az igazi ember példaképeként marad örökre emlékezetünkben. Soha el nem múló szeretettel veszünk búcsút Tőled, drága Ákos, akit oly nagyon szerettünk. Isten veled, emléked legyen áldott, nyugodjál békében! A gyászoló család.

* * *

Hosszú, türelemmel viselt szenvedés után, életének 80. évében elhunyt

Borosnyay Pál

Ybl-díjas építészmérnök. Gyászolják és szívében őrzik családjának tagjai: felesége Zakariás Katalin, gyermekei: Klára, Balázs, Katalin, Annamária, Pál, unokái: Klára, Péter, Mária, Benedek, Eszter, Ágoston, Domonkos, Márk, Bálint, Virág és Bence valamint testvére, Károly és családja, sógora, Gábor és családja. A temetés 2002. május 16-án, csütörtökön zajlott a Farkasréti temetőben, majd ugyanezen a napon 15.45-kor a Felső-Krisztinavárosi Plébániatemplomban mutattak be szentmisét az elhunyt lelki üdvéért.

Az elhunytak emlékét közösségünk kegyelettel megőrzi! Nyugodjanak békében!

* * *

A felület

Június van, Magyarországon könyvhét.

A könyv nem étel, nem ital - pedig a közbeszéd szerint ez a két „elem” az, amely nélkül nincs élet. S való igaz: ha néhány hétig nem eszünk, vagy néhány napig nem jutunk vízhez, elpusztulunk.

És ha néhány hónapig, évig nem jutunk könyvhöz? Lesz-e ettől gombánk, károsodik-e a májunk, asztmatikus rohamokat kapunk-e? Ugye, hogy nem!

Így igaz ez, feltéve, hogy csupán biológiai-fiziológiai létezésünket számítjuk. Ha teli a hasunk és fűtött szobában - vagy, nyár lévén, ernyő alatt a kertben - elolvassuk a nyolcvannyolcadik ország szépségkirálynőjének életét, miszerint már tizenkét éves korában... aztán tizenhét évesen... aztán jött a herceg... aztán... Vagy Kétkezű Dzsó villámgyilkos tizenhét áldozatának nevét és életkorát olvassuk végig... Esetleg arról

értésülünk, hogy az autós körökben Böbőnek becézett Juan Akharky éppen barátnőt váltott és a bögyös, vöröshajú Jenny helyett immár éppen a kevésbé bögyös, ám ugyancsak vöröshajú Mary élvezi Forma-1-es pilótája repüléseit...

Nos, akkor mi történik? Hisz' lelőnivaló békegalambok volnánk, ha kételkedtünk volna abban, hogy az egyik bögyös vöröst a másik, bögytelen vörös váltja, miután a vörös haj éppen világdivat.

És mi köze mindennek a Könyvhéthez?

Hát annyi, hogy ez is felület. Nyomtatási felület, amit mi, kedves olvasók, a kezünkbe veszünk, végignézzünk, elolvasunk, és - rosszabbik esetben - úgy érezzük, hogy tájékozódunk. Igaz is, tájékozódunk, hiszen tudjuk, hogy Kétkezü Dzsó tizenhét csajt fojtott meg és tudjuk, hogy Juan Akharky új barátnője nem bögyös, de vörös... valamint azt is tudjuk, hogy egy másik akárki, mondjuk a japán Akatika Mikiri pályacsúcsot állított fel valahol, mert a maratonon a kilométert 2 perc 11 másodperccel futotta, az eddigi 2 perc 13 másodperc helyett.

És ez mind igaz, mind valóság, mind tény, mind információ. Valóban az, előbbi példáimat senki ne értse gúnyolódásnak.

És mindez legfontosabb közlési eszközünkön, a **felületen** jelenik meg.

Jelenleg a világ legtöbb kultúrtörténésze, az emberiség fejlődésével így-úgy érintkezésbe lépő tudósa szerint az írás fajunk történetének egyik legnagyobb fordulata. Ennél nagyobb talán csak a tűz alkalmazása volt: attól kezdve, hogy a tűz az ember eszközévé vált, nem lehetett a növényevő-gyűjtő és ragadozóvadász életet „kedvünk szerint” élni: valakinek muszáj volt az egyszer meggyújtott tűz mellett maradnia, hogy táplálja... Prométeusz legendája ennek az emléke; de a tűz csodájáról szól megannyi ókori vallás intézménye, a háztűzet őrző papnők, stb.

Rögtön utána következik a másik csoda, az írás. Miért? Egyszerű: amit apánk megtanult, megtudott, azt nem kell bemagolnunk, mert írásban ránk hagyta, ha kell, elővehetjük.

No: ez a könyv. És ez Magyarország egyik legszebb, civil ünnepe: a könyvhét.

Kezdődött azzal, hogy a jeleket valamilyen felületre kell rajzolni, olyan felületre, amely maradandó. Lehet a tengerparti homokba írni, de nem érdemes. Jött a pálmalevél, amelyre hegyes szerszámmal karcoltak, jött a kő, amelybe belevészték. Aztán a selyem, amelyre tollal rajzolták a betűket, meg a finomra dolgozott bőr, a Pergamon városában kidolgozott pergamen, vagy éppen a fakéreg, az agyagtábla, a viasz-tábla. S lett végül a papír, a növényi rostok összedolgozása. Megszületett a papírmalom. Az új anyag pedig - változó alapanyagokkal, változó kötőanyaggal és egy évszázada már végtelenített szitán folyó gyártási technikával - máig az egykori alapanyag, a Cyperus papyrus nevét viseli.

Ezt felcsavarták és az egyes felcsavart tekercset nevezték könyvnek.

Amikor a papírmalomban elroncsolták a rongyot, áztatták, fehérítették és merítették a masszából egy négyzetes szitával, kialakult az ív.

Az első, papírra készült magyar okmányt Gentilis bíboros írta alá 1310 május 1-én, Pozsonyban. A kutatók szerint ez még Itáliából hozott papír. Az első magyarországi papírmalom Lőcsén működött; működéséről csak annyit tudunk, hogy egy lőcsei városi tanács tag naplója szerint „a papírmalom 1530-ban leégett”.

Az ívek összefűzéséből lett a mai fogalmaink szerinti könyv. És lett az egész, szép történet következménye világszerte sok-sok százezernyi ember munkája a papírgyárakban. Kialakultak a szabványok, hogy az itt gyártott papír amott is használható legyen, megszületett a nyomdászat, amely írásbeliségünket intézményessé és általánossá tette. Megszületett a könyvművészet, az emberi szépérzék különleges kifejeződése.

„Országok rongya! könyvtár a neved” - írja Vörösmarty Gondolatok a könyvtárban című versében, áttelesen kihasználva a tényt, hogy akkortájt nem fa- vagy szalmacellulózsból, hanem rongyból készült a papír. De a rongyból készült anyag, a teleírt felület a nagy magyar költő reményei szerint természeténél fogva jót hoz:

*Egy új irány tör át a lelkeken: /.../
Hogy a legalsó pór is kunyhájában
Mondhassa bizton: nem vagyok magam!
Testvérim vannak, számos milliók;
Én védem őket, ők megvédnek engem.*

Nem félek tőled, sors, bármit akarsz.

Bárcsak Vörösmarty látomása teljesülne. A kérdés úgyis az, hogy mi kerül a felületre: jó-e vagy silány. Az elmúlt két évtizedben sokan, sokszor elsiratták a könyvet: felváltja a képernyő. Való igaz, hogy egy zugba behúzódva olvasni, lapozni egy könyvet (egy klasszikus formájú könyvet) igencsak megszokott, meghitt formája annak, hogy a szöveggel, az írással kettesben legyünk.

Jórészt azonban nem a könyv húzódik a zugba az olvasóval, hanem fordítva: az olvasó igényli a könyvvel való együttléte.

Vajon a számítógép képernyőjén megjelenő szöveggel lehetünk-e ilyen meghitt viszonyban? Vagy éppen átalakul, mássá válik ez a viszony? Hiszen a képernyő ugyanúgy felület, amelyen megjelenik a szöveg, az írás, akár a nyomtatott papíron.

Hiszen a kérdés úgyis az, hogy mi kerül a felületre: jó-e vagy silány.

Való igaz, hogy minél könnyebb az írás technikája, annál könnyebb sok-sok fölöslegeset írni. Akinek a mondandóját kőbe kellett vésnie, százszor is meggondolt minden szót. Akinek lúdtollal kellett írnia a sorokat a merített papírra, az is átgondolta, mit fog leírni, mert igen kínos volt egy egész oldalt kihúzni és újra írni. Aki viszont számítógépen ír, az (technikai értelemben) könnyen ír, könnyen kihúz és újraír, könnyen szaporítja a szót.

Ezért én nem is szaporítom tovább: tessék körülnézni a könyvheti sátrak táján, de „hétköznapi” a még meglévő könyvesboltokban is, miként keresgélnek, lapozgatnak és vásárolnak könyvet a számítógéphez szokott emberek.

S tegyük hozzá: kicsi, szűkös lakásainkban nem mindegy, ha egy húsz-harminc kötetes lexikon elfér két darab CD-n.

A lényeg úgyis az, hogy mi van a felületen: jó-e vagy silány. Akár könyvbe kötött papírlapokon, akár elektronikus képernyőn.

Dávid Csaba

* * *

Meghívók

II. kerületi Napok június 15-24.

A II. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat programajánlata

• **Június 18.** kedd 17 óra

Örmény kódexművészet c. kiállítás megnyitása a II. ker. Horvát u. 2-12. szám alatti kiállító-teremben, kulturális műsor keretében. A kiállítást rendezte: dr. Issekutz Sarolta.

A kiállítást megnyitja: *dr. Benedek Katalin* művészettörténész és *dr. Sasvári László* egyháztörténész.

A műsorban fellép: *Várady Mária* színművész és *Kirkósa Orsolya* operaénekes, zongorán kísér *Dallos Erika*.

A kiállítás június 25. napjáig tekinthető meg, naponta 15-18 óráig.

• **Június 19-én** adja át a II. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat 45 db-os könyvadományát a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár II/4 Könyvtárának - 1023. Bp. Török u. 7/9 szám alatt. Az adományozás célja a hazánkban kb. 15 ezres lélekszámban - számszerűleg legnagyobb számban a II. kerületben - élő magyar anyanyelvű örmények, a magyarörmények történelmének, kultúrájának megismertetése; a jelen hagyományápolása, kulturális identitásőrzése, ismertetése. Az adományozott könyvek nagyrészt az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kiadó által megjelentetett könyvek, illetőleg reprint kiadványok.

• **Június 20-án**, csütörtökön du. 17 órakor a **Fővárosi Örmény Klubban** (Magyarok Háza Bartók Terem) *dr. Benedek Katalin* művészettörténész *Budapesti nemzeti emlékhelyek* címmel tart diavetítéses előadást, majd *Tutsek János* tart diavetítéses előadást: Csiky András erdélyi magyarörmény festőművészt mutatja be, aki élete utolsó szakaszában a II. ker. Lövház utca lakója volt.

• **Június 21-én**, pénteken 16 órától **hangverseny** az Országúti Ferencesek templomában (II. ker. Margit körút 23.) Pergolesi: Stabat Mater c. műve hangzik fel a Magyar Állami Operaház művészeinek közreműködésével, a Vers és Zene sorozat részeként.

Énekel: *Bakos Kornélia* (alt, Budapest) és *Kirkósa Orsolya* (szoprán) magyarörmény magánénekes Kolozsvárról. Közreműködik *Bánffy György* színművész.

A rendezvénysorozatot a II. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat és az Erdélyi Örmény Gyökök Kulturális Egyesület szervezi és rendezi. A rendezvénysorozatot a Fővárosi Közgyűlés Kisebbségi, Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottsága Esélyegyenlőség Alap, a Humanitás Civitatis Alapítvány, valamint a Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása támogatja.

Mindenkit szeretettel várunk!

Dr. Issekutz Sarolta elnök

* * *

A XIII. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat június 9-én, vasárnap 14 órától mindenkit szeretettel vár a Nemzetiségek Fesztiváljára, amelyen a kerület 8 kisebbsége mutatkozik be. Ételbemutató, kézműves bemutató és nemzetiségi táncház mellett 16 órakor kezdődik a nemzetiségi gálaműsor. A kerületi örmények műsorán fellép *Szárkiszján Adám* (szintetizátor), *Yengibarjan Dávid* (harmonikaművész) és a Debreceni Örmény Amatőr Gyermek Táncegyüttes. Mindenkit szeretettel vár

Füleki Balázs, elnök

* * *

Idén június 15-én lesz a Világosító Szent Gergely búcsú Szamosújváron

* * *

A halk Tüzes *avagy szemüvegjavítás*

Tüzes Bálintot, a nagyváradai tanárt, újságíró tavalay szeptemberben ismerhették meg azok a budapesti, magyarországi magyarörmények, akik hallgatóként, vagy előadóként részt vettek az „Örménymagyarok, akik hatottak, alkottak, gyarapították, hogy a haza fényre derüljön, s kincses legyen” címmel tartott IV., Jubileumi Konferencia alkalmával, Kolozsvárott.

Bálint azért érkezett a konferenciára, hogy tudósítást vigyen, első kézből, Nagyváradra. (A konferenciáról írott beszámolóját - Többszörös kötődés, Erdélyi Napló, 2001. szeptember 25-i száma - az EÖGYKE-füzetek 2001 novemberi számában közöltük.)

De - hadd nevezsem így, szeretetből - Tüzes tanár úr mozgékony, tevékeny lélek: egyszerre tanár és agresszív tudósító. Persze, hogy agresszív, tudósítóként mindenkitől mindent meg kell kérdeznie, mindent ott kell lennie, másként lemarad s tudósítása csak látszattá válik. De Bálint nem a látszatok embere.

Bálint mai kiszólás szerint ott van, s még akkor is, amikor nincs ott. Történt, hogy szeptember 16-án, vasárnap reggel Kolozsvárról Szamosújvárra mentünk, érdeklődők, résztvevők, előadók, szervezők, erdélyiek s magyarországiak, igyekeztünk a szamosújvári örménykatolikus templom szentmiséjére. (Ezen a misén - mint aztán kiderült - olyan szépen énekelt saragánokat a helyi női kórus, amilyent ritkán hallani. Még az esősen kezdődő vasárnap reggel is napfényes délelőtté változott s bizonyos vagyok abban, hogy ezt a szamosújvári templomi női kórus csalta elő, sőt, nagyszerű előadásával, amellyel az istentisztelet, a mise hangulatát emelte, kikövetelte az égiektől, hogy a válaszüti látogatás Kallós Zoltán portáján-múzeumban, és a Szongott Kristóf emléktáblánál a koszorúzás már napfényben történjék, míg aztán ebéd után a Téka székházában sor került a konferencia záróülésére.

Válaszüton Tüzes Bálint nagyváradai tanár és újságíró nem volt jelen. A Szongott-emléktábla koszorúzásán sem. Tüzes tanár úr ugyanis a mise közben, a szamosújvári templomból eltűnt, hogy aztán kora délután a Téka-beli záróülésre megjelenjen.

Nekem ugyanis „combnaktörést” szenvedett a szemüvegem s ez a Kolozsvárról Szamosújvárra vezető rövidke úton derült ki. Bálint tanár úr kikapta a kezemből a használhatatlan jószágot; én hiába mondtam, hogy két nap múlva Budapesten megjavíttatom, ő tudta, hogy aznap délután még egy könyvismertetéssel tartozom a konferenciának s ez fontosabb... vasárnap délelőtt nekivágott, nem tudom, hol volt, nem tudom, kit rángatott el a vasárnapi lustálkodásból, a sör és a tévé mellől. Csak azt tudom, hogy fél órával a tervezett könyvismertetés előtt megjelent a megjavított szemüveggel. Hogy s mint csinálta? Maradjon az ő titka, én az orromra illeszthetem a pápaszemet, hogy értelmesen felolvashassam könyvismertetésem s ne csak a szemem erőltessem.

No: ez Tüzes Bálint, az örmény származású, nagyváradai tanár úr, akinek most éppen 2001 decemberében Nagyváradon megjelent verseskötetét tartom a kezemben.

De ez így nem elégséges: a kötethez ugyanis mellékeltek egy CD-t, amelyen a költő elmondja - némi zenei alákeveréssel - a közölt verseket.

Jól teszi, s ez egyéni megjegyzés, a kritikus egyéni ízlése: amikor ugyanis meghallgatom a CD-t, jó néhány vers értelmezése megváltozik a számomra, úgy érzem, jobban értem Tüzes Bálint költő szándékát. Hiszen ő saját verseit mondja a hangfelvételen.

Névvel csak kabaréban illik játszódni, s ezt nem akarnám, mégis azt kell mondanom a kötet olvasán-hallatán: ez a Tüzes nem tüzel, nem gyújt tüzet, még kevésbé gyújtogat - pedig az manapság divat - „csak” melegít.

Másként fogalmazva: egy Tüzes Bálint nevű ember Nagyváradról ugyanazokkal a problémákkal küszködik, amelyekkel a világnak ezen a táján többnyire küszködünk. Csupa fájdalom, csupa kétség, amit tapasztal önmaga körül, és csupa igyekezet, hit.

*rohant a vér dörömbölt szíved
álltunk mint kiket egy kéz kivett
minden zajból a rohanásból
közel voltunk mégis távol
miként két
egymás fölötti faág*

- mondja a kötet címadó versében, az *Eletfaárnyék*-ban.

Végül is: ki ez a szelíd Tüzes Bálint?

Egy ember, vágyakkal, reményekkel és igyekezettel, akarással teli. És ez valami, több, mint első halásra gondolnánk. Tessék csak felidézni a világunkat előzőnlő, húsz- vagy ötvenéves rideg emberek tömegét, akik elhiszik, hogy még semmit sem tettek, csak nyomták a szöveget, de már megérdemlik...

Tüzes Bálint abba a - lassanként védetté nyilvánítható, mert kiveszőben lévő - fajtaba tartozik, amelyik szeretné úgy érezni, hogy megérdemli. S ezért meg is tesz mindent. Így aztán meg is érdemli: akad kínja, szenvedése és a megszolgált jutalma, azaz az olvasó öröme.

A szép kiállítású könyvet Holló Barna tervezte és illusztrálta; megjelent a nagyváradai Europrint Kiadónál.

dcs

* * *

Dr. ZAKARIÁS JÁNOS (1867-1945)

Brassóban született 1867. szept. 12-én, Zakariás Sándor és N.N. gyermekeként. Középiskoláit szülővárosában, jogi tanulmányait a budapesti egyetem jogi karán végezte el, ahol ügyvédi oklevelet szerzett. 1892-től Brassóban folytatott ügyvédi gyakorlatot, ahol egyebek mellett a magyar-örmény közösség ügyeit is felvállalta, de részt vett annak kulturális mozgalmaiban is. Támogatta a brassói dalárdát, ahol még számos szépvízi származású magyar-örmény is jelen volt akkoriban. A brassói Magyar Újság szerkesztője, az EKE Brassó megyei elnöke (1900-1903) és később alelnöke (1904-1910) volt. Mint a dualizmus kori parlament politikusa, a Magyar Képviselőház tagja volt 1906-1911 között (ő az első szépvízi köztudós örmény származású magyar politikus és közéleti személyiség a Magyar Parlamentben).

Brassó megyében, e nemzetiségi többségű vármegyében kiváló harcosa volt a magyar állameszmének, s ez eszme védelmére szerkesztette a Brassói Újság és a Brassó megyei Hírlap c. lapokat. Tevékenyen részt vett az országos ügyvédi mozgalmakban, mint a kamara titkára. Titkára volt az „EMKE” brassói osztályának, elnöke a brassói torna- és vívóegyesületnek, valamint a brassói iparos-íjjak egyesületének is, amely az ő vezetése alatt sikeres iparkiallítást is rendezett. Rövid ideig elnöke, majd alelnöke volt az ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLETNEK. Tevékenyen részt vett az 1902-es tusnádi székely kongresszuson is, és mint Brassó város képviselőtestületének tagja, az erdélyrészi magyarság ügyeinek lelkes szószólója. A kovásznai kerület mandátumával lett tagja a Magyar Képviselőháznak 1906-ban egészen 1911-ig.

1892-ben nősült, neje Tutsek Irma (1872-1944), a neves író, Táboriné Tutsek Anna testvére volt. Ebből a házasságból születtek: Irma (1893- ?), János (1895-1967), Árpád (1898-1971) és G. Sándor (1901-1964) nevű gyermekei.

János, aki Budapesten élt és a magyar Posta Kísérleti Állomás kiváló híradástechnikai mérnöke volt, ahhoz a mérnöki csoporthoz tartozott, amely kiépítette 1923-28 között az első rendszeresen működő magyarországi rádió-adóállomásokat Lakitelken, Pécsen, Csepelen, majd az erdélyi részek visszacsatolása után (1940 ősztől kezdődőleg) megvalósították az állandó magyar műsorszórást Erdélyben is.

Irma Budapesten volt férjénél.

Árpád nevű fia ügyvéd volt Budapesten.

G. Sándor budapesti művészettörténész volt.

Dr. Zakariás János ügyvéd a Magyar Képviselőházban kifejtett múltja és magyarsága miatt Trianont követően feketelistán szerepelt a románoknál, így 1922-ben Erdély elhagyására kényszerült. Magyarországon keresett menedéket az akkor 53 éves politikus és mint körjegyző kapott állást Kunszentmiklóson, ahol 8 évet töltött. 1930-ban Balatonfüredre nevezték ki, szintén körjegyzőnek. Balatonfüredről Devecserre helyezték át, majd a háború kitörésekor végül is Pesterzsébetre kerültek.

Dr. Zakariás János 1945-ben halt meg Budapesten, itt is temették el.

dr. Száva T. Sándor (Bécs)

* * *

Híradó

A Fővárosi Örmény Klub május 16-án *Köllő Katalin* kolozsvári újságíró és előadóművésztől Csiky Gergely magyarörmény író, színműíró életpályájáról hallhatott nagyszerű előadást és szemelvényeket az író műveiből. A klubesten *Kirkósa Orsolya* drámai szoprán operaénekes (Kolozsvár), a Magyar Állami Operaház frissen kinevezett magánénekesese Gusztáv Mahler (1866-1911): Egy vándor dalai c. művét adta elő. A fiatal magyarörmény énekesnő csodálatos hangja óriási tetszést aratott. Zongorán *Dallos Erika* kísérte, a Magyar Állami Operaház tagja.

(Köllő Katalin előadásának első részét jelen számunkban közöljük.)

* * *

Május 26-án a XI. kerületi Kisebbségi Napon a kerületi örmények műsorán ismét hallhattuk *Kirkósa Orsolyát*, ugyanis 4 örmény népdalt adott elő örményül, igen nagy sikerrel. Zongorán Dallos Erika kísérte.

Május 29-én az Argentin Köztársaság Nagykövetsége meghívására az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke, dr. Issekutz Sarolta idén is részt vett az argentin nemzeti forradalom napján rendezett fogadáson.

Horatio Antranik Chalian nagykövet úr és felesége egyúttal elkészönt közösségünköt is, miután nagyköveti megbízatása lejárt és visszatér hazájába. Nemcsak egy nagyműveltségű és kedves embert, hanem egy anyai-apai ágon örmény származású „rokont” is búcsúztattunk. Még június 7-én közös rendezvényen emlékezünk Czetz János tábornok emléktáblájánál az erdélyi örmény és székely származású 48-as tábornokra, Argentína hőseire. Reméljük, hogy jó kapcsolatunk, ha távolból is, de megmarad az argentin örményekkel.

* * *

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület hálásan köszöni a XIII. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat 238.500 Ft adományát, amellyel az egyesület működését támogatta.

Felhívások

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület az év végére szeretné megjelentetni a Gudenus János József Örmény nemesi családok genealógiája pótkötetét. Kérjük az érintett - különösképpen a Pászákasz, Petraskó és Rátz családokat -, hogy a hiányzó adatokat küldjék meg a szerkesztőség címére.

Kérjük jelezni, ha téves adatközlést észleltek.

Előkészületeket folytatunk, hogy elkészülhessen az Örmény eredetű családok genealógiája című kiadvány, mint az Erdélyi Örmény Múzeum sorozat része. Kérjük tehát a családok jelentkezését, akár Gude-

nus János József genealógus címén (1211 Budapest, Kiss János altb. u. 61.), akár a szerkesztőség címén. Kérjük az iratokat (fénymásolatukat), adatokat mellékelni.

Az EÖGYKE megkezdte egy „Erdélyi magyarörmény szakácskönyv” előkészítő munkálatait. Kérjük, küldjenek recepteket! A szerkesztőség címére érkező recepteket a tervezett könyv szerkesztői fogják kiválogatni: nyilvánvaló, hogy ugyanazon étel többféle recept szerint is készülhet, ám egyetlen ételről nem szükséges húszharminc leírást közölni, néhányat - táj, családi szokás, vagy időrend szerint eltérőt - azonban igen. Ezt a válogatást a könyv összeállítói végzik el, akik kérik: a recepteket névvel aláírva küldjék be, hiszen a szakácskönyv hitelességét is az fogja biztosítani, hogy aki receptet ad meg, annak a neve is ott szerepel - a könyvben is.

Kedves Olvasóink!

Kéréssel és felhívással fordulunk Önökhöz!

Az EÖGYKE hozzákezdett a Magyar-örmény ki kicsoda című kiadvány összeállításához, amelyben az örmény gyökerekkel rendelkező híresebb, nevesebb embereket szeretnénk összegyűjteni. Hosszantartó és felelősségteljes munka ez. Kérünk mindenkit, aki tud olyan, említésre valóban méltó emberről, aki örmény gyökerekkel rendelkezik, az adatokat juttassa el a szerkesztőségbe. Kérjük: az adott személy nevét, születése évét és helyét, az örmény vonatkozás jelzését (milyen örmény családok leszármazottja az illető), végzettsége, képesítése, szakmai vagy tudományos fokozatai megjelölését, valamint tevékenysége rövid leírását (negyed- vagy fél oldalon). Indokolt esetben természetesen ez hosszabb is lehet. Kérjük, jelezze az adatok forrását, és a dokumentumok létét: van-e az adott személlyel kapcsolatban valamiféle dokumentum (valamint kép, fénykép, stb.) a birtokában. Kérjük, írja meg címét, elérhetőségét is, hogy az adatokat hitelesíteni, az esetleges dokumentumokat felkeresni (másoltatni) tudjuk. Kiket keresünk? Magyar-örmény származású, nevezetes személyeket, akik megbecsülést vívtak ki maguknak s akikről illik, vagy illenék tudnunk: a magyarörmény múlt, közelmúlt és jelen tudományos, politikai, közéleti, gazdasági, oktatási, hadi, egyházi, művészeti, irodalmi, kiemelkedő társadalmi tevékenységű alakjait. Kérésünket meg fogjuk ismételni több lapszámon át, hiszen tudjuk, hogy az adatolás nem könnyű munka. A beérkező anyagokat az EÖGYKE által erre a célra kijelölt bizottság fogja kezelni, amely eldönti, hogy végső soron ki az, aki bekerül a Magyarörmény ki kicsoda című kiadványba. Segítségüket előre is köszönjük!

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, postacím: 1251 Budapest Pf., 70., e-mail: magyar.ormeny@axelero.hu fax:201-2401.

Kiállításokra várunk anyagokat a következő témakörökben:

1. armenoid (antropológiai) típusok bemutatása - fotókiállítás
2. erdélyi örmény fotóművészek, fotóműhelyek
3. temetők, emlékhelyek bemutatása Jelentkezni, anyagokat átadni az előbbieken már jelzett helyen, az EÖGYKE székhelyén lehet, illetve a jelzett posta-, fax- ill. e-mail címeken lehet jelezni.

* * *

Alianta din România Armeano-Maghiara
Magyarörmények Romániai Szövetsége
RO-3400 Cluj-Kolozsvár, Str. Lunii, nr. 8/20

FELHÍVÁS

Az erdélyi magyarörmények életében az idei esztendő igen fontos évfordulót is jelent: 1672-ben, 330 évvel ezelőtt, Apafi Mihály fejedelem, többezer Moldvából menekülő örmény családot fogadott be gondos szeretettel Erdély földjére. Ezek a családok erősítették meg és hoztak létre új kolóniákat, melyekre mi, mai örmény gyökerű, erdélyi magyarok igen büszkék vagyunk.

A Magyarörmények Romániai Szövetsége erre a kiemelkedő történelmi pillanatra szeretne méltóképpen megemlékezni a 2002-es esztendő őszén, Kolozsváron. A háromnaposra tervezett rendezvénysorozat gyűjtőcíme: „**ATYÁNKFIA, APAFI**”, programtervezetében pedig emlékkonferencia, hálaadó istentisztelet, gálaműsor stb. szerepelnek. Védnökséget eddig dr. Tonk Sándor történész, egyetemi tanár, a Sapientia EMTE rektora és az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnoka vállalt.

Szövetségünk több pályázatot is elkészített a rendezvénysorozat támogatására, de a teljes költségvetésnek kb. 1/3 részét tudnák csak e forrásokból fedezni. Ezért fordulunk azokhoz az erdélyi, anyaországi vagy a világon bárhol élő nemzettársunkhoz, aki átlátja és megérzi ennek fontosságát, támogassa és terjessze kezdeményezésünket anyagilag, erkölcsileg.

Öszinte tisztelettel és köszönettel: *Sebesi Karen Attila, elnök*

Kolozsvárott, 2002. június 5-én.

Bankszámlaszámok: BANCPOST S.A. CLUJ, USD: 251105.212130041759003213 EURO: 251105.212130041759003001, ROL: 251105.112130041759003

* * *

A budavári Sándor-palota

Szemet és lelket gyönyörködtető látványban volt része azoknak a szerencséseknek, akiknek módjuk volt a budavári Sándor-palotát megtekinteni, amely mint Miniszterelnökségi palota Magyarország egyedülálló értékű klasszicista műemléke. Régóta izgatott a sorsa, a háborús pusztítás súlyos sebei évtizedek óta nem akartak begyógyulni. De megértük a helyreállítást. Régészeti, művészettörténeti szakértők bevonásával a hiteles helyreállítás igénye és a kabinetiroda „modern” igénye megvalósítása nagyszerűen sikerült. *Farbaky Péter* és *Dávid Ferenc* művészettörténészek, *Magyari Éva*, *Pazár Béla* és *Baliga Kornél* belsőépítészek, valamint *Sinkó Katalin* és ***Batári Ferenc*** művészettörténészek nevét kell feltétlenül megemlíteni. Batári Ferenc a történeti enteriőrsor berendezésének rekonstrukcióját végezte a belsőépítészek berendezési tervei alapján. Büszkék vagyunk közösségünk tagjára, aki most is oly gyönyörűt alkotott, mint sok más alkalommal.

A palota 1867 óta, gróf Andrássy Gyula miniszterelnök kezdeményezésére a Miniszterelnökség méltó helyeként funkcionált 1944-ig, amikor teljesen rommá lett.

Érdemes tudni, hogy 1803-ban vásárolta meg Sándor Vince és Szapáry Anna grófnő a területet és a rajta lévő épületeket, majd a törökök által rombadöntött területen Pollack Mihály közreműködésével épült fel a Sándor-palota, amely később a lovasbravúrjairól ismert Sándor Móricz gróf, majd a Pallavicini család tulajdona lett. Az 1848-as szabadságharc leverését követően 1851-56 között Magyarország helytartója, Albrecht főherceg lakhelye. 1867-től Miniszterelnöki-palotaként működött, miután Ybl Miklós tervei szerint restaurálták.

Megérhettük, hogy a történelmi hagyománynak megfelelően Miniszterelnöki-palotának helyreállította az Orbán kormány. Egyelőre sorsa ismeretlen, de szépsége, értéke felbecsülhetetlen és maradandó. Történelmi múltunk és jelenünk egy ékköve.

(M)

* * *

Csodaszarvas nyomában Szamosújváron

Maradandó élményt nyújtott a hétvégén Szamosújváron a harmadik alkalommal kiírt rovásírás-verseny. A vetélkedőre 11 cserkészcsapat nevezett be Hargita, Maros, Máramaros, Szatmár, Szilágy és Kolozs megyéből. Mind szervezés, mind minőség tekintetében jelesre vizsgáztak a rendezők és a résztvevők. A botrovás II. kategóriában a legjobban a szatmárnémeti Ráczi Timea szerepelt, míg az I-es kategóriában a borszéki (Hargita) Kovács Levente végzett az élen. A kis cserkészeknél a szamosújvári Tasnádi Timea remekelt. A cserkész I kategóriában Katona Előd (Szamosújvár) volt az első, míg a cserkész II. kategóriájában keretében Gáspár János (Szamosújvár) végzett az élen. A Rover I. kategóriában a „dobogó” legfelsőbb fokát a szatmárnémeti Ráczi Timea foglalta el, miközben a Rover II. versenyét Balla Boglárka (Dés) nyerte. Csapatversenyben a legjobban a szamosújvári 51. számú Czetzi János cserkészcsapatának első csoportja szerepelt, míg a második csoport az „ezüstérem” birtokosa. Harmadik helyen a dési 17. számú Aszisi Szent Ferenc cserkészcsapat végzett.

A rovásírás-verseny után a Tékaházban érdekes és hasznos előadásokon vehettek részt a vendégek. A székelyudvarhelyi Sándor József László Hadak útján, a húnok nagy története címmel tartott tudományos értekezést. Tölgyesi András Béla Gyergyószentmiklósról A honfoglaló magyarok történetét vázolta, miközben a dési Zomora Márta A rovásírás titkaival kötötte le a népes hallgatóság figyelmét. Ugyancsak a Tékaclubban népművészeti és rovásírás emlékekből, illetve dokumentumokból álló kiállítás nyílt (különösen *Lengyel Mária* varrottasai tetszettek). A 2-es Számú Általános Iskola termeiben a bőrözés, rézdomborítás és íjazás közösségi tevékenységekkel ismerkedtek az ifjak. Külön kiemeljük a tehetséges szamosújvári cserkész, Nám Zsolt alkotómunkáját. Ő, máskülönben, két díjjal tért haza.

Erkedi Csaba (Szabadság 2002. ápr. 30.)

* * *

Híres szentmiklósiak

(A Gyergyószentmiklós monográfiája c. könyv Városunk kiemelkedő személyiségei fejezetéből - Rokaly József összeállítása - Státus Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001)

3. rész

Dr. Csíky János

(Gyergyócsomafalva, 1892 - Gyergyószentmiklós, 1979)

Orvos. Iskoláit szülőfalujában kezdte, majd kitűnő tanulóként Csíksomlyón és Csíkszeredában folytatta. Négy évi frontszolgálat után orvosi diplomáját 1921-ben Budapesten szerezte meg. 1924-től a gyergyószentmiklósi városi kórház belgyógyász orvosa, majd főorvosa, szülészeti szakképzettséggel is, 1941-től a kórház igazgatója, 1957-től a szegényházból Kórházotthonná lett intézet igazgató-főorvosa. Főbb munkái: A falu egészségvédelme (1936), Az anya egészsége és a gyermekáldás (1939), Adatok a gyergyói nép táplálkozásához (1939). Számos újságcikk szerzője. Több mint 500 ismeretterjesztő, népnevelő előadást tartott, igen széles témakörben. Előadásai jórészt a sajtóban is megjelentek.

* * *

Ajándék Erdélyből

Karácsony Ernő Kós-portréja az iskola díszé

Karácsony Ernő székely-örmény származású képzőművész a névadó portréját ajándékozta a Kós Károly Szakképző Iskolának. Az intézmény erdélyi kapcsolatai az 1990-es években kezdődtek, amikor a diákok emléktúrákat szerveztek Kós Károly nyomában. Azóta minden évben jelen voltak egy-egy kulturális eseményen, többször úgy, mint aktív közreműködők. Ezt az elkötelezettséget ismerte most el a művész ezzel a 120x140 cm-es nagyszerű festménnyel.

Karácsony Ernő ismerte Kós Károlyt, gyermekkori emlékei vannak az erdélyi polihisztorról. Művészi hitvallásával követi a transzilvanizmus gondolatát. Nagybátyjához kötődő festő-dinasztiából származik. Harmincnál több kiállítása volt a világ jelentős galériáiban, Bécsben, Párizsban, Budapesten. Tájképeit a közvetlen természeti élmény hatja át. Tájai olyanok, akár az erdélyi balladák, komorak, baljóslatúak. Portréival a magyar tudomány és kultúra kiemelkedő alakjai előtt tiszteleg. Benedek Eleket ábrázoló képe Székelyudvarhelyen a líceum előcsarnokát díszíti, Kós Károly portréja pedig immár az érdi szakképző iskola féltett kincse.

Gurubi István

(Érdi Újság 2002.05.02.)

* * *

Idézet egy erdélyi levélből

A levél írója Budai Merza Pál, aki 2002 május 20-i dátummal ezt a kedves hírt közli velünk:

„Itt, Brassóban újraindult a TV magyar adása, hosszú szünet után, más formában. A szerkesztő-író TV-mindenés Bálint Ferenc meg is jegyezte a lapszemlében, hogy «az Erdélyi Örmény Gyökerek továbbra is konokul megjelenik.» Én eljuttatom hozzá a lapot és ismerteti a tartalmát.”

Köszönjük a kedves hírt és mindent megteszünk, hogy az EÖGYKE-füzetek a jövőben is „konokul” megjelenjék.

* * *

Tallózás az Arméniából

Szent Gergely ereklye templomunkban

Az örmény nemzet nagy apostola, Világosítónk szent ereklyéjéből a Gondviselés Szamosújvárnak is juttatott egy kis részt. „Arméniá”-nk, tavalyi évfolyamának 219 lapja azt mondja, hogy térítő apostolunk „teste Nápolyban a sz. Lőrinczről nevezett szerzetes atyák templomában a főoltár alatt nyugszik, jobb karja pedig a neritói székesegyházban tiszteltetik”. A szamosújvári szent ereklye Nápolyból került ide. Állításunk igazságáról tanúskodik az a két eredeti, hiteles bizonyítvány, melyek a helybeli örmény kath. plébánia templom levéltárának legbecsesebb oklevelei közé tartoznak. Az egyik bizonyítvány latin és a másik örmény nyelven van kiállítva. A latin bizonyítvány kiállítója G u a d a g n i János Antal bíbornok, a pápa „generális vicarius” és a római curia rendes bírása oklevelében a többek közt ezt mondja: „Mindazok, valamint azon egyesek előtt, kik ezen iratot nézni fogják, tanúságot teszünk, hogy ezen ereklye Szent Gergely örmény püspök és mártír csontjaiból való (sequentem ex ossib. S Gregorij Epi Armeni marts extraximus)... és megengedjük azt, hogy ezen ereklye bármely egyház- vagy kápolnában nyilvánosan kitétessék, hogy a hívek azt tisztelhessék. Az örmény oklevél, mit hű magyar fordításban itt egész terjedelmében közre is adunk, még azt is mondja, hogy ki, mikor és honnan hozta e kincset Szamosújvárra. A fordítás következő:

Bizonyítvány a Jáfet ivadékaitól származott nagy Hájg nemzetségéből való szent atyánk, boldogult püspöktársam, Gergely a mi Világosítónk ereklyéjéről. Íme! emlékül adom e szent kincset én, elődeim méltatlan utóda: Meszrob Jakab Kheáheá A r á b e á n, Isten kegyelméből Kis-Örményország ciliciai házában lámproni és darsoni érseke: azért szívesen akarom de szükségesnek is tartom azt - hogy ez, az erdélyi nagyfejedelemségben fekvő Szamosújvár (Armenopolis) városában és ennek egyházában közhírré tétessék. És Íme! átadtam azt Novák Péter pap úrnak, kit én szenteltem fel az Úr Isten papjává a szent gyülekezet parancsára Rómában 1767-ben. Isten e szent kincsenek hitelességéül (bizonyítványunkat) pecsétünkkel is megpecsételtük. Mutassátok meg ti istenfélő és igen buzgó nép, hogy ti annak a tiszteletreméltó nemzetnek vagytok fiai, mely a nagy Jáfettől vette eredetét: emlékezzetek abban a városban halottjairól, Isten szentegyházában végezzétek el könyörgéseiteket a Szűz Anyához minden szombaton és mondassatok minden hónapban vagy legalább minden esztendőben egy misét az elhaltak lelkeiért: ezt kérjük tőletek szent hajlandósággal, oh ájtatos hívek. - A szent kincset tekintetes Novák Kristóf, ezen istenfélő és igen buzgó úrnak háza fogja őrizni. Azokat, kik megemlékeznek halottjairól és megteszik azt, mire őket kértem, áldja meg az Isten minden időben szükséges világosságával. De ne felejtkezzetek meg személyemről sem, ki sok és fáradságos (utánjárással) kaptam ki Nápolyban a szüzekről e kincset: a kik könnyeim hullatását látták, csodálkoztak: ezek közt volt különösen Guadagni bíbornok-vicarius is, ki nemcsak e bizonyítvány oldalát, hanem az ereklyetartót is megpecsételte saját pecsétjével.

Kelt Róma városában, Urunk 1767 esztendejében, szept 2.

Én - ki Konstantinápolyban születtem -

méltatlan szolgája Krisztusnak

Jakab Meszrob Kheheá Árábeán, a ciliciaiak

Lámproni és darszoni érseke

(Armenia, 1890. december - *eredeti írásmóddal*)

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja az adományok gyűjtését az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Megköszönjük az eddig hozzánk eljuttatott adományokat, továbbítjuk azokat. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel.:** 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta, fogadóidő minden szerdán 16-18 óra között.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK -füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatta

a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztő: Dávid Csaba, Munkatársak: dr. Borszéki Béla, Fancsali János
Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401
Nyomdai munkák: Timp® Kft.